

የፖሊዮ ከትባት

ማወቅ የሚያስፈልግዎት ነገር

1 ፖሊዮ ምንድን ነው?

ፖሊዮ በቫይረስ የሚመጣ በሽታ ነው። የልጅ (የአዋቂ ሰው) ሰውነት ውስጥ በአፍ በኩል ይገባል። አንዳንድ ጊዜ በጣም ጽኑ ሕመም አያመጣም። ፖሊዮ በቫይረስ የሚመጣ በሽታ ነው። የልጅ (የአዋቂ ሰው) ሰውነት ውስጥ በአፍ በኩል ይገባል። አንዳንድ ጊዜ በጣም ጽኑ ሕመም አያመጣም።

በዩናይትድ ስቴትስ ውስጥ ፖሊዮ በጣም የተስፋፋ ነበር። ለፖሊዮ ከትባት ከማግኘት አንድ ዓመት ቀደም ብሎ በሺህ የሚቆጠሩ ሰዎችን በሽታው ሽባ ያደረጋቸውና የገለገሉት ነበሩ።

2 ለምን መከተብ ያስፈልጋል?

ያላነሰረረ የፖሊዮ ከትባት (አይፒቪ) (IPV) ፖሊዮን ሊከላከል ይችላል።

ታሪክ ፡ በ1916 ውስጥ በዩናይትድ ስቴትስ ውስጥ የነበረው የፖሊዮ ወረርሽኝ 6,000 ሰዎች ገድሎ ከ27,000 በላይ ሰዎችን ሽባ አድርጓል። በ1950 መጀመሪያ ዓመቶች ውስጥ በአያንዳንዱ ዓመት ከ20,000 በላይ የፖሊዮ በሽታ ምልክቶች ነበሩ። የፖሊዮ ከትባት የተጀመረው በ1955 ውስጥ ነበር። በ1960 ላይ የበሽታው ምልክቶች ቁጥር ወደ 3,000 የቀነሰ ሲሆን በ1979 ላይ 10 ያህል ብቻ ነበር። በዩኤስኤስ በሌሎች ሀገሮች የፖሊዮ ከትባት መሳሳት በዓለም አቀፍ ደረጃ ፖሊዮን ለማጥፋት ጥረትን አፋፍሟል።

ዛሬ ፡ በ20 ዓመት ውስጥ ምንም የፖሊዮ ምልክት በዩኤስ ውስጥ አልተገለጸም። ነገር ግን በሽታው አሁንም በጥቂት የዓለም ክፍል ውስጥ በዛ ብሎ ይገኛል። በከተባቱ የተጠበቀን ባህሪን ፍር በሽታው አንደገና ለመመለስ ከሌላ ሀገር የአንድ የፖሊዮ ምልክት ብቻ ወደዚህ ሀገር መግባት ይባቃው ነበር። በሽታውን ከዓለም ጨርሶ ለማጥፋት የሚደረገው ጥረት ከተሳካ ወደፊት አንድ ቀን የፖሊዮ ከትባት አያስፈልግም ይሆናል። እስከዚያ ጊዜ ድረስ ልጆቻችንን ማስከተብ ያስፈልገናል።

3 የፖሊዮ ከትባት መከተብ ያለበት ማንኛው መቼ ነው?

አይፒቪ (IPV) መርፌ ሲሆን አንድ ዕድሜ መጠን አግር ላይ ወይም ከንድ ላይ ለወጋ ይችላል። የፖሊዮ ከትባት ሌሎች ከትባቶች በሚሰጡበት ጊዜ ሊሰጥ ይችላል።

ልጆች
አብዛኞች ሰዎች በልጅነታቸው ወቅት የፖሊዮ ከትባት ለወጡ ይገባሉ። በሚከተሉት ዕድሜዎች ላይ ልጆች 4 መርፌዎችን ይወጋሉ ፡
✓ በ 2 ወር ዕድሜ ላይ አንድ መርፌ ✓ በ 6-18 ወር ዕድሜ ላይ አንድ መርፌ
✓ በ 4 ወር ዕድሜ ላይ አንድ መርፌ ✓ በ 4-6 ዓመት ዕድሜ ላይ አንድ የሚጠናከሪያ መርፌ

አዋቂዎች
አብዛኞች አዋቂ ሰዎች በልጅነታቸው ወቅት ወርፌውን ስለተወጡ የፖሊዮ ከትባት አያስፈልጋቸውም። ነገር ግን ሦስት የአዋቂ ሰዎች ምድብ ለበሽታው የመጋለጣቸው ዕድል ከፍ ያለ ስለሆነ የፖሊዮ ከትባትን ለመወጋት ማሰብ አለባቸው።
(1) ፖሊዮ በተዛመተመት የዓለም ክፍል የሚገዙ ሰዎች
(2) የፖሊዮ ቫይረስን ሊኬኑ የሚችሉ የላቦራቶሪ ሠራተኞች
(3) ፖሊዮ የያዙቸውን ታማሚዎች የሚያክሙ የጤና ጥበቃ ሠራተኞች

በአዚህ ምድቦች ውስጥ የሚገኙ ለፖሊዮ የመከላከያ ከትባት ያልተወጡ አዋቂ ሰዎች የአይፒቪ (IPV) 3 መርፌዎችን መወጋት ያስፈልጋቸዋል ፡
✓ የመጀመሪያውን መርፌ በማንኛውም ጊዜ ላይ
✓ ሁለተኛውን መርፌ ከ 1 እስከ 2 ወራት በኋላ
✓ ሦስተኛውን መርፌ ከሁለተኛው መርፌ በኋላ ከ 6 እስከ 12 ወራት ውስጥ

በአዚህ ምድቦች ውስጥ የሚገኙ ከዚህ በፊት 1 ወይም 2 የፖሊዮ መርፌ ተወግተው የነበሩ አዋቂ ሰዎች ቀሪዎቹን 1 ወይም 2 ወርፌዎች መወጋት ያስፈልጋቸዋል። የቀድሞዎቹ መርፌዎች ጊዜ ቅርብ ወይም ሩቅ ቢሆንም ባይሆንም።

በአፍ የሚወሰድ የፖሊዮ ከትባት ፡ ባሁኑ ጊዜ አይታዘዘም

ሁለት ዓይነት የፖሊዮ ከትባቶች አሉ ፡ አይፒቪ (IPV) ይህ በዩናይትድ ስቴትስ ባሁኑ ጊዜ የሚታዘዝ ሲሆን ሌላው በአፍ የሚወሰድ የፖሊዮ ከትባት (ኦፕቪ) (OPV) ጠብታዎቹ በአፍ የሚዋጡ ናቸው።

እስከ ቅርብ ቀን ድረስ ኦፕቪ (OPV) በዩናይትድ ስቴትስ ውስጥ ለሚገኙ ብዙ ልጆች ይታዘዝ ነበር። ኦፕቪ (OPV) ከሀገራችን ውስጥ ፖሊዮን ለማጥፋት የረዳን ሲሆን አሁንም በብዙዎቹ የዓለም ክፍሎች ጥቅም ላይ ይውላል።

ሁለቱም ከትባቶች ለመሽታው መከላከያ ይሰጣሉ። ነገር ግን ኦፕቪ (OPV) በሽታው ወደ ሌሎች ሰዎች እንዳይዘባ ለማገድ የተሻለ ነው። ይሁን እንጂ ጥቂት ሰዎችን (ከ2.4 ሚሊዮን አንድ ለሚሆኑትን) ኦፕቪ (OPV) ፖሊዮ ያሲዛቸዋል። በፖሊዮ የመያዝ አደጋ በዩናይትድ ስቴትስ ውስጥ አሁን በጣም ያነሰ በመሆኑ ሕዝብም ሊያዘቅዙት ከሚችሉት ከተወሰኑ ሁኔታዎች በስተቀር በአፍ የሚወሰድ የፖሊዮ ከትባት ከአሁን ወዲያ ጥቅም ከተዳቱ እንደሚያበልጥ የበሽታው አዋቂዎች ያምናሉ። የፖሊዮ መርፌ (አይፒቪ) (IPV) ለፖሊዮ መከላከያ አይሆንም። እርሶ ወይም ልጅዎ ኦፕቪ (OPV) የምትወሰዱ ከሆናችሁ የኦፕቪ (OPV) መደገሚያ ከትባት መረጃ ጽሑፍ ቅጅ እንዲሰጥዎት ጠይቁ።

በአዚህ ምድቦች ውስጥ የሚገኙ ከዚህ በፊት 3 የፖሊዮ መርፌዎች (IPV ወይም OPV) ተወግተው የነበሩ አዋቂ ሰዎች የአይፒቪ (IPV) ማጠናከሪያ መርፌ መወጋት ሊያስፈልጋቸው ይችላል።

ለተጨማሪ መረጃ የጤና ጥበቃ አገልግሎት አቅራቢዎን ይጠይቁ።

4 አገዳጅ ሰዎች አይፒቪ (IPV) መወጋት የለባቸውም ወይም መቆየት አለባቸው።

የሚከተሉት ሰዎች አይፒቪ (IPV) መወጋት የለባቸውም ፡

- የአንቲባዮቲክስ ኒዮሚሲን፣ አስትሪፕቶሚሲን ወይም ፖሊሚክሲን ቢ ለሌሎች የሚያስገ አለርጂ ኖሮባቸው የሚያውቁ ማናቸውም ሰዎች የፖሊዮ ከትባቱን መወጋት የለባቸውም።
- ለፖሊዮ ከትባት ኃይለኛ አለርጂ ያላቸው ማናቸውም ሰዎች ሌላ የፖሊዮ መርፌ መወጋት የለባቸውም።

አዘሊህ ሰዎች መቆየት ያስፈልጋቸዋል ፡

- መርፌው በታዘዘላቸው ወቅት በመጠኑ ወይም በጽኑ የታመሙ ማናቸውም ሰዎች የፖሊዮ ከትባት ከመወጋታቸው በፊት ሐመማቸው አስከጃላቸው ጊዜ ድርስ መጠበቅ ያስፈልጋቸዋል። አንደ ጉንፋን የመሰለ ቀላል ሐመም ያለባቸው ሰዎች መርፌውን ሊወጡ ይችላሉ።

ለተጨማሪ መረጃ የጤና ጥበቃ አገልግሎት አቅራቢዎን ይጠይቁ።

5 ከአይፒቪ (IPV) ሊመጡ የሚችሉ አደጋዎች ምንድን ናቸው?

አይፒቪ (IPV) የሚወጡ አገዳጅ ሰዎች መርፌውን በተወጡበት ቦታ ላይ ሰውነታቸው የክብጠት ምልክት ይኖራቸዋል። ባሁኑ ጊዜ ጥቅም ላይ የሚውለው ከትባት ከፍተኛ ችግሮችን ማስከተሉ በፍጹም አይታወቅም። እናም አባዛኛዎቹ ሰዎች በከትባቱ ምንም ችግር የለባቸውም።

ይሁን እንጂ አንደ ማንኛውም መድሐኒት መርፌ ኃይለኛ አለርጂን የመሰለ ጽኑ ችግርን ሊያስከትል ይችላል። የፖሊዮ ከትባት ጽኑ ጉዳትን ወይም ሞትን የማምጣቱ አደጋ በባሞ ትንሽ ነው።

6 ኃይለኛ የመርፌ መጣላት (ሪክትስ) ቢኖርስ?

ምን ምልክትን ማየት ያስፈልገኛል?
 ያልተለመዱ ሁኔታዎች ምልክቶችን ይመልከቱ ፡ አንደ ጽኑ አለርጂ፣ ከፍተኛ ትኩሳት፣ ወይም ያልተለመደ ባህሪ የመሰሉ ሁኔታዎችን።

ጽኑ አለርጂ የሚኖር ከሆነ መርፌውን ከተወጡ በጥቂት ደቂቃዎች ወይም ሰዓቶች ውስጥ ይሆናል። የጽኑ አለርጂ ምልክቶች የትንፋሽ ማጠር፣ መድከምን ፣ የድምጽ መገርገር ወይም ማቃተት፣ የልብ ተሎ ተሎ መምታት፣ የቆዳ መጉረብረብ፣ የሞዛር፣ የቆዳ መገርጠት፣ ወይም የጉርጊር ማበጥን ሊጨምሩ ይችላሉ።

ምን ማድረግ ያስፈልገኛል?

- ለሐኪም ይደውሉ። ወይም ወደ ሐኪም የሚወስድዎትን ሰው በአስቸኳይ ይጥሩ።

- ለሐኪም ምን እንደሆነ ፣ የሆነበትን ቀንና ሰዓት ፣ እንዲሁም መርፌውን መቼ እንደተወጡ ይነገሩ።
- የግህሲን አድቫርስ ኢቫንት ሪፖርቲንግ ሲስተም (ቪኤኤኤርኤስ) (VAERS) ቀጽ በመሙላት ስለ አለርጂው ሐኪምዎን ፣ ነርሲዎን ፣ ወይም የጤና ክፍልን ይጠይቁ። ወይም ይህን ሪፖርት በቪኤኤኤርኤስ (VAERS) ዌብሳይት www.vaers.org በኩል ወይም 1-800-822-7967 በመደወል ሊያስገቡ ይችላሉ።

በቪኤኤኤርኤስ (VAERS) የሐኪምና ምክር አይሰጥም።

የአለርጂ ምልክቶችን ማሳወቁ በከትባቶቹ ሊመጡ የሚችሉ ችግሮችን ባለሙያዎች እንዲያውቁ ይረዳቸዋል።

7 ብሔራዊ የከትባት ጉዳት መካኛ ፕሮግራም (The National Vaccine Injury Compensation Program)

አልፎ አልፎ አርሶ ወይም ልጅዎ ከከትባቱ ብርቱ አለርጂ ሲኖርባቸው ለተገዳው ሰው ሐኪምና ለመስጠት ለክፍያው ሊረዳ የሚችል የፌደራል ፕሮግራም አለ።

ስለ ብሔራዊ የከትባት ጉዳት መካኛ ፕሮግራም (The National Vaccine Injury Compensation Program) ዝርዝር 1-800-338-2382 ይደውሉ ወይም የፕሮግራሙን ዌብሳይት www.hrsa.gov/bhpr/vicp ይጎብኙ።

8 በተጨማሪ መማር የምችለው እንዴት ነው?

- ሐኪምዎን ወይም ነርሲዎን ይጠይቁ። ስለ ከትባቱ ዝርዝር መረጃ ጸሑፍ ይሰጡዎታል ወይም ስለ ሌሎች የመረጃ ምንጮች ሃሳብ ይሰጡዎታል።
- ለአካባቢዎ ወይም ለስቴት ጤና ክፍል የከትባት ፕሮግራም ይደውሉ።
- ስ Centers for Disease Control and Prevention (CDC) ይደውሉ፡
  - 1-800-232-4636 (1-800- CDC-INFO) ይደውሉ
  - የ National Immunization Program ዌብሳይት www.cdc.gov/nip ይጎብኙ።

